

Pilsonības un migrācijas
lietu pārvalde

PERSONU, KURĀM IR ATTEIKTS PIEŠKIRT STARPTAUTISKO AIZSARDZĪBU, IZRAIDĪŠANA: IZAICINĀJUMI UN LABĀ PRAKSE LATVIJĀ

MAZA APJOMA IZPĒTES DARBS

Rīga, 2016.gada jūnijs

Ar Eiropas Savienības Padomes 2008.gada 14.maija lēmumu Nr.2008/381/EK izveidots Eiropas migrācijas tīkls, kura mērķis ir pildīt Eiropas Savienības un dalībvalstu institūciju informācijas vajadzības, sniedzot aktuālu, objektīvu, uzticamu un salīdzināmu informāciju par migrācijas un patvēruma jomu, tādā veidā atbalstot Eiropas Savienības politikas veidošanu minētajās jomās. Eiropas migrācijas tīklu izmanto arī, lai sabiedrībai nodrošinātu informāciju par šiem jautājumiem.

Eiropas migrācijas tīklu veido Eiropas Komisija un dalībvalstu nozīmēti kontaktpunkti. Katrs kontaktpunkts izveido valsts migrācijas tīklu.

Katrs valsts kontaktpunkts sagatavo izpētes darbus, kuru tēmas ir noteiktas attiecīgā gada darba programmā. Izpētes darbu tēmas ir saistītas ar trešo valstu valstspiederīgo migrācijas jomu.

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3,

Rīga, Latvija, LV-1026

Tālrunis: +371 67219492

Fakss: +371 67219431

E-pasts: emn@pmlp.gov.lv

Tīmeklis: www.emn.lv

Darba autori:

Anželika Alika, Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Dienestu organizācijas pārvaldes Atgriešanas un patvēruma meklētāju lietu nodaļas galvenā inspektore;

Līga Vijupe, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļas vadītāja;

Ineta Logina, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personu statusa kontroles vadošā vecākā referente;

Stanislavs Lopatinskis, Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta eksperts.

Recenzents:

Zane Zeimule, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personu statusa kontroles nodaļas vadītāja.

Projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija atspoguļo vienīgi autoru uzskatus, un Eiropas Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.

Projektu līdzfinansē Eiropas Savienība

DEFINĪCIJAS

Atbalstīta brīvprātīga atgriešanās: brīvprātīga atgriešanās vai izceļošana ar loģistikas, finanšu un/vai cita veida materiālu atbalstu.

Atgriešana: no uzņēmējvalsts nākošas personas brīvprātīga, piespiedu, atbalstīta vai spontāna pārvietošanās atpakaļ uz izcelsmes valsti, valsti, kuras pilsonis ir persona, pastāvīgās uzturēšanās valsti, tranzīvalsti, vai jebkuru citu trešo valsti, uz kuru izraidāmais piekrīt atgriezties, parasti pēc ievērojama laika perioda pavadīšanas uzņēmējvalstī.

Atkārtots starptautiskās aizsardzības pieteikums: atkārtots starptautiskās aizsardzības pieteikums, kas iesniegts pēc tam, kad par iepriekšējo pieteikumu jau pieņemts galīgais lēmums, tostarp gadījumos, kad pieteikuma iesniedzējs nepārprotami atsaucis savu pieteikumu vai kad lēmumu pieņemusī iestāde noraidījusi pieteikumu pēc tā netieša atsaukuma saskaņā ar Direktīvas Nr. 2013/32/ES 28. panta 1. punktu.

Bēgšanas risks: ES kontekstā individuālos gadījumos tādu iemeslu esamība, kas ir balstīti uz objektīviem un likumā definētiem kritērijiem un nosaka, ka trešās valsts pilsonis, uz kuru attiecas atgriešanas procedūra, varētu bēgt.

Brīvprātīga atgriešanās: atbalstīta vai patstāvīga atgriešanās uz izcelsmes, tranzīta vai trešo valsti, pamatojoties uz izraidāmā brīvu gribu.

Brīvprātīga izceļošana: atgriešanas pienākuma izpilde laika posmā, kas šim mērķim paredzēta atgriešanas lēmumā.

Galīgais lēmums: ir lēmums par to, vai trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam var tikt piešķirts bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statuss saskaņā ar Direktīvu 2011/95/ES un kas vairs nav pakļauts tiesiskajai aizsardzībai atbilstīgi šīs direktīvas V nodaļai, neatkarīgi no tā, vai šāda tiesiskā aizsardzība paredz pieteikuma iesniedzēja palikšanu attiecīgajās dalībvalstīs līdz tās iznākumam.

Izbraukšanas rīkojums: administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, ar kuru nosaka vai pasludina, ka trešās valsts pilsoņa uzturēšanās ir nelikumīga, un uzliek vai nosaka atgriešanās pienākumu.

Legalizēšana: ES kontekstā - valsts procedūra, kurā juridisks statuss tiek piešķirts trešās valsts pilsoņiem, kuri valstī uzturas nelegāli.

Mazāk aizsargāta persona: nepilngadīgie, nepilngadīgie bez pavadības, invalīdi, vecāka gadagājuma personas, grūtnieces, vientuļie vecāki ar nepilngadīgiem bērniem, cilvēktirdzniecības upuri, personas ar smagām slimībām, personas ar garīgiem traucējumiem un personas, kuras ir spīdzinātas, izvarotas vai pieredzējušas cita veida psiholoģisku, fizisku vai seksuālu vardarbību, piemēram, sieviešu dzimumorgānu kropļošanu.

Nelikumīga uzturēšanās: trešās valsts pilsoņa, kurš neatbilst, vai vairs neatbilst Šengenas Robežu kodeksa 5. pantā noteiktajiem iebraukšanas priekšnosacījumiem vai citiem iebraukšanas, dzīvošanas vai uzturēšanās noteikumiem dalībvalstī, atrašanās konkrētās dalībvalsts teritorijā.

Patvēruma meklētājs: globālā kontekstā – persona, kura meklē patvērumu no vajāšanas vai smaga kaitējuma valstī, kas nav tās izcelsmes valsts, un saskaņā ar atbilstīgiem starptautiskiem un valsts instrumentiem gaida lēmumu par tās iesniegto pieteikumu bēgļa statusa piešķiršanai. ES kontekstā – persona, kura saskaņā ar Ženēvas konvenciju ir iesniegusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums.

Persona, kurai atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību: persona, uz kuru attiecas pirmās instances lēmums, ar kuru noraidīts pieteikums par starptautisko aizsardzību, tostarp lēmumi, ar kuriem pieteikumi atzīti par nepieņemamiem izskatīšanai vai nepamatoti, kā arī prioritāri vai steidzamības kārtā pieņemti administratīvo vai tiesu iestāžu lēmumi attiecināmajā laika periodā.

Piespiedu izraidīšana: izraidīšanas process, brīvprātīgi vai piespiedu kārtā, pakļaujoties pienākumam atgriezties:

- personas izcelsmes valstī;
- tranzītvalstī saskaņā ar ES vai divpusējiem atpakaļuzņemšanas nolīgumiem vai citiem līgumiem;
- citā trešajā valstī, uz kuru attiecīgais trešās valsts piederīgais labprātīgi nolemj doties un kurā viņš vai viņa tiks uzņemts.

Starptautiskās aizsardzības pieteikums: pieprasījums, ko dalībvalstij iesniedzis trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks, lai saņemtu bēgļa statusu vai alternatīvās aizsardzības statusu un kas nepārprotami nepieprasa cita veida aizsardzību, kura ir ārpus Direktīvas 2011/95/ES darbības jomas un par kuru var iesniegt atsevišķu pieteikumu.

Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs: trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks, kurš ir iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu un par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums.

Trešās valsts pilsonis: ir jebkura persona, kura nav Savienības pilsonis (tostarp bezvalstnieki) Līguma 17.(1). punkta izpratnē, un kura nebauda Kopienas brīvās pārvietošanās tiesības saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 2.(5). punktā sniegto definīciju.

IEVADS

Maza apjoma izpētes darba "Personu, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, izraidīšana: izaicinājumi un labā prakse Latvijā" mērķis ir apkopot nacionālo tiesību normu un iesaistīto institūciju praksi, lai sniegtu visaptverošu pārskatu par personām, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību. Tas ietver informāciju par:

- pastāvošo tiesību ietvaru attiecībā uz personām, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību;
- diskusijas un debates par paredzamajām izmaiņām šajā jomā nacionālajā līmenī;
- šo personu tiesības un pienākumus;
- statistikas datiem par šo personu izraidīšanu;
- dažādu iesaistīto institūciju kompetenci;
- atgriešanas politikas saistību ar patvēruma procedūru;
- personām, kuras nevar uzreiz izraidīt;
- pastāvošo praksi attiecībā uz personām, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību.

Latvijā uz patvēruma meklētājiem, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, nav attiecināmas īpašas tiesību normas, kas skar izraidīšanu, līdz ar to attiecībā uz šo izraidāmo trešās valsts pilsoņu kategoriju ir piemērojamas vispārīgās atgriešanas normas. Trešās valsts pilsonim, kurš Latvijā uzturas nelikumīgi, izdod izbraukšanas rīkojumu, dodot iespēju labprātīgi atstāt Eiropas Savienības teritoriju laika periodā no septiņām līdz 30 dienām. Trešās valsts pilsoņa piespiedu izraidīšanu veic Valsts robežsardze.

1.sadaļā tiek apskatīta situācija nacionālajā līmenī: Patvēruma meklētājam, kurš ir saņēmis negatīvu lēmumu, ir tiesības uzturēties valstī līdz likumā noteiktajam laikam¹, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (1.instances patvēruma procedūras) lēmuma pārsūdzēšanai vai arī līdz brīdim, kamēr Administratīvā tiesa noraida iesniegumu par lēmuma pārsūdzēšanu. Pēc tam Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personu statusa kontroles nodaļa ir atbildīga par izraidīšanas rīkojuma pieņemšanu.

2.sadaļā tiek apskatīta Latvijas politika un veicamie pasākumi attiecībā uz personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, brīdī, kad pieņemts lēmums nepiešķirt starptautisko aizsardzību: Patvēruma meklētājiem Latvijā, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, netiek piemērotas īpašas tiesību normas attiecībā uz atgriešanu/izraidīšanu. Patvēruma meklētājs brīdī, kad viņš izmanto visas tiesības apstrīdēt patvēruma pieteikuma noraidīšanu, kļūst par nelikumīgu imigrantu. Brīdī, kad noslēgusies patvēruma meklētāja pieteikuma izvērtēšanas procedūra un pieņemts negatīvs lēmums, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde sagatavo atgriešanas lēmumu, proti, izbraukšanas rīkojumu vai lēmumu par piespiedu izraidīšanu. Brīvprātīgas atgriešanās gadījumā persona var pieteikties atbalstītas brīvprātīgās atgriešanās programmā, kā arī reintegrācijas pabalstam, ko nodrošina Starptautiskā Migrācijas organizācija. Savukārt, ja patvēruma meklētājs patvēruma procedūrā ir sniedzis nepatiesas ziņas, slēpis savu identitāti, mēģinājis aizbēgt no Latvijas vai nevēlas izbraukt brīvprātīgi, tad tiek vērtēta nepieciešamība piemērot piespiedu izraidīšanu.

Personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, netiek nodrošināta izmitināšana, ja vien tās nav mazāk aizsargājamās personas. Tāpat personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, nav tiesību uz nodarbinātību un uz jebkāda veida sociālajiem pabalstiem. Personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību un kas nav aizturētas, tiek nodrošināta neatliekamā medicīniskā palīdzība, savukārt aizturētām personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, tiek nodrošināta primārā un sekundārā medicīniskā palīdzība.² Tiesības uz izglītību ir nepilngadīgajiem patvēruma meklētājiem, jo

¹ Likums "Imigrācijas likums", Latvijas Vēstnesis 169 (2744), 20.11.2002. – [stājās spēkā 01.05.2003.]

² Primārā veselības aprūpe - pirmais saskarsmes posms starp pacientu un veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju (ģimenes ārsts, ārsta palīgs, māsa, vecmāte, zobārsts, zobārsta asistents, zobārsta māsa un higiēnists); Sekundārā veselības aprūpe - specializēta ambulatorā un stacionārā veselības aprūpe, kas orientēta uz neatliekamā, akūtu vai plānveida veselības aprūpi (kuru sniedz ambulatorajā ārstniecības iestādē, slimnīcas ambulatorajā nodaļā, neatliekamās medicīniskās palīdzības iestādē, dienas stacionārā, slimnīcā). Avots: Veselības ministrija.

viņiem ir tiesības saņemt pamatizglītību aizturēšanas, brīvprātīgās atgriešanās laikā un laikā, kad atgriešana/izraidīšana ir atlikta.

3.sadaļā tiek apskatīti izaicinājumi saistībā ar personām, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, izraidīšanā un Latvijas politiku attiecībā uz šo jautājumu. Atgriešanas procedūra personām, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību un trešo valstu pilsoņiem, ir vienāda. Šobrīd konstatēti daži gadījumi, kad nav iespējams īstenot personas, kurai atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, atgriešanu, jo radušās problēmas ar šo personu identificēšanu.

4.sadaļā tiek apskatīta situācija, kad personu nav iespējams uzreiz izraidīt. Par personu, kurai atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību un kuras izraidīšana nav iespējama, tiek informēta iestāde, kas izdeva izbraukšanas rīkojumu vai pieņēma lēmumu par piespiedu izraidīšanu. Laika periodā no 2011. līdz 2015.gadam ir bijis viens gadījums, kad Pilsonības un migrācija lietu pārvalde personai ir piešķīrusi bezvalstnieka statusu.

5.sadaļā tiek aprakstīta atgriešanas politikas sasaiste ar patvēruma procedūru un veicamie pasākumi, lai nodrošinātu to, ka nepamatotas patvēruma prasības gadījumā personu var ātri sagatavot izraidīšanai. Saskaņā ar Patvēruma likumu³ nepieņemamības vai paātrinātā procedūra tiek izmantota, lai nodrošinātu paātrinātu nepamatotu lietu izskatīšanu. Tāpat pastāv iespēja, ka patvēruma meklētājs var atsaukt savu patvēruma meklētāja pieteikumu un pieteikties brīvprātīgajai atgriešanai vai atbalstītai brīvprātīgajai atgriešanai ar reintegrācijas palīdzību.

6.sadaļā tiek aprakstīta gadījumu par personu, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, ietekme uz atgriešanas politiku Latvijā, kā arī labo praksi šo personu izraidīšanā. Latvijā atgriešanas politika tika veidota, balstoties uz trešo valstu pilsoņiem, kuri nelikumīgi uzturas valstī. Ir grūti izvērtēt labāko praksi attiecībā uz personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, jo katrs gadījums jāizvērtē atsevišķi.

---

³ Likums "Patvēruma likums". Latvijas Vēstnesis, Nr. 2 (5574), 05.01.2016. [stājās spēkā 19.01.2016]

1. SADAĻA: NACIONĀLĀS SITUĀCIJAS PĀRSKATS

1.1. Nelikumīgās migrācijas un atgriešanas politikas aktualitāte Latvijā

Latvijas Republikā patvēruma meklētājiem, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, nav attiecināmas īpašas tiesību normas, kas skar atgriešanu/izraidīšanu, līdz ar to attiecībā uz šo izraidāmo ārzemnieku kategoriju ir piemērojamas vispārīgās atgriešanas normas, kas ir noteiktas Atgriešanas direktīvā (2008/115/EK)⁴. Ievērojot to, ka personu, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, skaits ir neliels, izraidīšanas jautājums nacionālajai politikai šobrīd nav aktuāls.

Visbiežāk izraidītās personas tiek pieminētas medijos gadījumos, kad skar sabiedrības intereses, piemēram, Latvijas ziņu portālā "TVNET" 2016.gada 2.maijā publicēta ziņa⁵, ka 2015.gadā no valsts tika izraidīta viena persona, kura ir, iespējams, saistīta ar terorismu. Portāls šajā gadījumā atsaucās uz Drošības policijas publicēto pārskatu.

Savukārt, analizējot Saeimā esošās diskusijas par šo tēmu, var secināt, ka tieši personu, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, izraidīšanai netiek pievērsta liela uzmanība. 2016.gada februārī Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas deputāti komisijas sēdē diskutēja par to, vai patvēruma meklētājs un bēglis, kurš izdarījis noziegumu (un tas ir pierādīts), būtu izraidāms no valsts.⁶ Tā ir vienīgā relevantā ziņa, kas ir atrodama medijos.

Kopumā atrodamo publikāciju skaits nav liels, no kā var secināt, ka gan medijos, gan politisko debašu līmenī šis jautājums neizraisa lielu interesi.

1.2. Statistika

Kopējais patvēruma meklētāju, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību un par kuriem pieņemts izraidīšanas rīkojums laikā no 2011. līdz 2015. gadam skaits ir 351 (tajā skaitā 75 sievietes un 276 vīrieši).

Kopējais patvēruma meklētāju skaits, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību un kuri laikā no 2011. līdz 2015. gadam tika veiksmīgi izraidīti uz trešajām valstīm, ir 344 (tajā skaitā 74 sievietes un 270 vīrieši). No visiem izraidītajiem 344 atgriezušies brīvprātīgi un 74 personas izraidītas piespiedu kārtā.

Latvijā 2011-2015. gadam visbiežāk atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību šādu trešo valstu pilsoņiem – Gruzija, Vjetnama, Afganistāna, Kongo, Ukraina, Krievija.

Aprēķini zemāk esošajā tabulā liecina par to, ka patvēruma meklētāju, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, īpatsvars no visiem trešo valstu pilsoņiem, kam izsniegts izbraukšanas rīkojums, kā arī patvēruma meklētāju, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, īpatsvars no visiem trešo valstu pilsoņiem, kuri tika izraidīti ir mazāks kā 10 procenti.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, Oficiālais Vēstnesis, L 348, 24/12/2008.

⁵ Pērn no Latvijas izraidīts, iespējams, ar terorismu saistīts patvēruma meklētājs, - Pieejams: <http://www.tvnet.lv/zinas/kriminalzinas/606729-pern-no-latvijas-izraidits-iespejams-ar-teroristiem-saistits-patveruma-mekletajs>, [skatīts 02.06.2016.]

⁶ Vai bēgļu tiesības stāv pāri Latvijas iedzīvotāju tiesībām? - Pieejams: <http://www.irlv.lv/2016/2/12/vai-beglu-tiesibas-stav-pari-latvijas-iedzivotaju-tiesibam> [skatīts 02.06.2016.]

Gads	% personu, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību no visiem trešo valstu pilsoņiem, kuriem tika izsniegts izraidīšanas rīkojums			% personu, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību no visiem trešo valstu pilsoņiem, kuri tika izraidīti			Datu avots
	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	
2011	5.2%	0.98%	6.2%	5.1%	0.98%	6.1%	Patvēruma meklētāju reģistrs
2012	3.4%	0.45%	3.9%	3.4%	0.45%	3.9%	
2013	3.03%	0.29%	3.3%	3.03%	0.24%	3.3%	
2014	4.25%	1.99%	6.2%	4.18%	1.99%	6.2%	
2015	2.6%	1.7%	4.3%	2.3%	1.7%	4.0%	

Kopējais patvēruma meklētāju skaits, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību un kuri turpina uzturēties Latvijā, lai gan par viņiem 2015. gadam sagatavots atgriešanas lēmums ir neliels.

Latvijā uzturas divas personas, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību un attiecībā uz kurām 2015.gadā ir pieņemti **lēmumi par piespiedu izraidīšanu**, kas līdz šim nav izpildīti. Viena no personām – Bangladešas pilsonis, atsakās sadarboties, otra – sākotnēji ir slēpusi savu patieso identitāti, uzdodoties par Lībijas pilsoni, kaut gan patiesībā ir Alžīrijas pilsonis. Lai to konstatētu, pagāja samērā ilgs laiks.

Vienlaikus norādām, ka vēl aizvien no Latvijas nav izraidīta persona, kuras identitāti nav izdevies noskaidrot. Minētā persona savulaik pieprasīja starptautisko aizsardzību, kas tika atteikta un attiecībā uz šo personu 2008.gadā pieņemts lēmums par piespiedu izraidīšanu.

Iemesli, kādēļ atgriešanu nav iespējams nodrošināt, ir katrā atsevišķā gadījumā specifiski. Laika periodā no 2011.-2015. g. trīs personas neizmantoja iespēju izceļot brīvprātīgi, līdz ar to tika izraidītas piespiedu kārtā. Viena no tām, pēc izbraukšanas rīkojuma saņemšanas, četras reizes pieprasīja patvērumu, lai nebūtu jānododas uz izcelsmes valsti, līdz ar to process, kamēr beidzās patvēruma procedūra un persona varēja tikt izraidīta, ilga četrus gadus (izbraukšanas rīkojums izdots 2011.g. persona izraidīta 2015.g.). 2015.gadā četras personas nav izpildījušas pienākumu atstāt Šengenas teritoriju un ir devušās uz kādu citu ES dalībvalsti. Kopumā personas, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, izpilda izbraukšanas rīkojumus, jo tiek sniegts atbalsts brīvprātīgās atgriešanās programmas ietvaros, lai atgrieztos izcelsmes valstī.

2. SADAĻA. RĪCĪBA LATVIJĀ ATTIECĪBĀ PRET PATVĒRUMA MEKLĒTĀJIEM, KURIEM ATTEIKTS PIEŠĶIRT STARPTAUTISKO AIZSARDZĪBU

2.1. Lēmuma par patvēruma piešķiršanu ietekme uz atgriešanas sagatavošanu

Pieņemot lēmumu par patvēruma piešķiršanu, izpildāmu izraidīšanas lēmumu (proti, lēmumu, ar kuru iespējams nodrošināt patvēruma meklētāja atgriešanu) iespējams sagatavot pēc tam, kad iesniegta sākotnējā apelācijas sūdzība par lēmumu par patvēruma piešķiršanu, taču pirms visu iespēju izmantošanas saistībā ar apelācijas iesniegšanu par lēmumu par patvēruma piešķiršanu, kā arī tikai pēc tam, kad izmantotas visas iespējas iesniegt apelācijas sūdzību. Atbilstoši Patvēruma likumā⁷ noteiktajam patvēruma

⁷ Likums "Patvēruma likums". Latvijas Vēstnesis, Nr. 2 (5574), 05.01.2016. [stājās spēkā 19.01.2016]

meklētājam ir tiesības palikt valstī līdz brīdim, kad pieņemts negatīvs lēmums par viņa patvēruma pieteikumu. Patvēruma meklētājam, kurš ir saņēmis negatīvu lēmumu, ir tiesības uzturēties valstī līdz likumā noteiktajam laikam Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (1. instances patvēruma procedūras) lēmuma pārsūdzēšanai vai arī līdz brīdim, kamēr Administratīvā tiesa noraida viņa iesniegumu par lēmuma pārsūdzēšanu. Papildus iepriekš minētajam atgriešanas lēmumu var sagatavot arī gadījumā, kad patvēruma meklētājs ir iesniedzis apelāciju Administratīvajā rajona tiesā par Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes negatīvu lēmumu atteikt pieņemt izskatīšanai viņa pirmo atkārtoto iesniegumu, ja tas iesniegts galvenokārt tāpēc, lai kavētu vai novērstu iepriekš sagatavota atgriešanas lēmuma izpildi, ar kuru nekavējoties tiktu īstenota viņa izraidīšana no Latvijas Republikas, kā arī otrā atkārtotā iesnieguma gadījumā. Šajos gadījumos persona pieteikuma izskatīšanas laikā nav uzskatāma par patvēruma meklētāju.

Ikvienā no patvēruma procedūras stadijām izbraukšanas rīkojumu var sagatavot, ja persona ir tieši atsaukusi savu patvēruma iesniegumu.

Atgriešanas lēmums nevar stāties spēkā pirms visu apelācijas iespēju izmantošanas patvēruma procedūrā.

Latvijā atgriešanas lēmumu sagatavo tā pati valsts pārvaldes iestāde, kura ir atbildīga par lēmumu pieņemšanu par patvēruma piešķiršanu. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personu statusa kontroles nodaļa ir atbildīga par atgriešanas lēmuma pieņemšanu, savukārt Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļa - par visu 1. instances lēmumu pieņemšanu patvēruma procedūras ietvaros, izņemot lēmumu pieņemšanu par patvēruma meklētāju aizturēšanu (atbildīgā iestāde Valsts robežsardze). Visa informācija, kas ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes rīcībā, var tikt izmantota, lai izraidītu personu, kurai atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, uz tās pilsonības vai izcelsmes valsti.

Normatīvie akti neparedz speciālu termiņu, kādā jāpieņem atgriešanas lēmums, proti, izbraukšanas rīkojums vai lēmums par piespiedu izraidīšanu. Tomēr atgriešanas lēmums tiek pieņemts pēc iespējas ātrāk, ņemot vērā katra trešās valsts pilsoņa plānoto izceļošanas laiku. Ja trešās valsts pilsonis plāno izceļot, piemēram, nākamajā dienā pēc negatīva lēmuma par patvēruma piešķiršanu saņemšanas, atgriešanas lēmums tiek pieņemts nekavējoties, bet, ja izceļošana notiks pēc dažām dienām vai nedēļas, tad attiecīgajos termiņos arī tiek pieņemts atgriešanas lēmums. Līdz šim lielākā daļa personu, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, izmantoja Starptautiskās Migrācijas organizācijas sniegto atbalstu un biļetes iegādājās Starptautiskā Migrācijas organizācija brīvprātīgās atgriešanās programmas ietvaros. Līdz ar to, saņemot informāciju par plānoto izceļošanas datumu, attiecīgi tiek sagatavots izbraukšanas rīkojums.

2.2. Rīcība attiecībā uz personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību un kuras ir jāizraida

Tabula 1: Rīcība attiecībā uz personām, kuru izbraukšanas rīkojums stāties spēkā

Jautājumi	...saskaņā ar tiesību aktiem	...kā tas notiek praksē	Šeit norādiet pierādījumus par to, ka tas veicina vai aizkavē izraidīšanu
Izmitināšana			
<i>Vai pieteikuma iesniedzējs pēc negatīva lēmuma saņemšanas var palikt izmitināšanās centrā?</i>	Likums neparedz iespēju personai, kurai atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, uzturēties patvēruma meklētāju izmitināšanās centrā pēc negatīva lēmuma pieņemšanas.	Īsu laika periodu, ja persona, kurai atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, netiek aizturēta atbilstoši Imigrācijas likuma nosacījumiem. ⁸	-
<i>Ja iepriekš norādījāt “nē”, vai viņi tiek izmitināti citā vietā (piemēram, īpašos atvērta tipa atgriešanas centros vai citviet)? Atbildiet ar “jā” vai “nē”; apstiprinošas atbildes gadījumā īsumā aprakstiet sniegtos izmitināšanas pakalpojumus.</i>	Nē	-	-
Nodarbinātība			

⁸ Likums “Imigrācijas likums”, Latvijas Vēstnesis 169 (2744), 20.11.2002. – [stājās spēkā 01.05.2003.]

<p><i>Vai patvēruma meklētājiem, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, ir tiesības sākt/turpināt strādāt?</i></p>	<p>Kopumā patvēruma meklētājiem nav tiesību uz nodarbinātību.</p> <p>Saskaņā ar Imigrācijas likuma⁹ nosacījumiem patvēruma meklētājam ir tiesības uz nodarbinātību, ja 1. instances lēmums attiecībā uz viņa patvēruma pieteikumu nav pieņemts 9 mēnešu laikā no tā iesniegšanas brīža un tas nav noticis viņa vainas dēļ. Ja patvēruma meklētājs ir sācis strādāt, tad viņam ir tiesības to darīt līdz brīdim, kad noslēgusies patvēruma procedūra. Atbilstoši Patvēruma likumam minētais nosacījums neietver posmu, kas saistīts ar izbraukšanas rīkojuma izpildi.</p>	<p>Praksē nav bijuši gadījumi, kad patvēruma meklētājs būtu ieguvis tiesības strādāt saskaņā ar Imigrācijas likuma nosacījumiem.</p>	<p>-</p>
<p>Labklājība</p>			
<p><i>Vai patvēruma meklētāji, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, ir tiesīgi saņemt jebkādus sociālos pabalstus?</i></p>	<p>Nē</p>	<p>-</p>	<p>-</p>
<p>Veselības aprūpe</p>			

⁹ Likums "Imigrācijas likums", Latvijas Vēstnesis 169 (2744), 20.11.2002. – [stājās spēkā 01.05.2003.]

<i>Vai patvēruma meklētājiem, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, ir tiesības uz veselības aprūpi?</i>	Jā	-	-
<i>Vai tiek sniegta visa veida veselības aprūpe vai arī tikai neatliekamā medicīniskā palīdzība?</i>	Tikai neatliekamā medicīniskā palīdzība.	-	-
Izglītība			
<i>Vai patvēruma meklētājiem, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, ir tiesības uz izglītību un/vai apmācību?</i>	Jā	-	-
<i>Ja "jā", lūdzu, norādiet cik ilgu laiku pēc atgriešanas lēmuma pieņemšanas viņi drīkst turpināt izglītību</i>	Nepilngadīgām personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, ja viņi izteikuši tādu vēlmi, ir iespēja turpināt izglītību līdz mācību gada beigām.	-	-

Lai nodrošinātu personas, kurai atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, piespiedu izraidīšanu un novērstu personas iespējamo bēgšanu, Valsts robežsardzes amatpersona ir tiesīga pieņemt lēmumu par trešās valsts pilsoņa aizturēšanu, ja ir pamats uzskatīt, ka viņš/viņa izvairīsies no izraidīšanas vai traucēs tās sagatavošanu, vai pastāv trešās valsts pilsoņa bēgšanas iespējamība. Tāpat ir iespējams pielietot alternatīvo aizturēšanas līdzekli.¹⁰ Valsts robežsardzes amatpersona, izlemjot jautājumu par trešo valstu pilsoņa aizturēšanu, humānu apsvērumu dēļ var pieņemt lēmumu piemērot vienu no šādiem aizturēšanai alternatīviem līdzekļiem:

- 1) regulāra reģistrēšanās noteiktajā Valsts robežsardzes struktūrvienībā;
- 2) ceļošanas dokumenta un citu trešo valstu pilsoņa rīcībā esošo personu apliecinošu dokumentu nodošana Valsts robežsardzes amatpersonai.

2.3. Izbraukšanas rīkojuma apstrīdēšanas iespējamība

Patvēruma meklētāji, kuri ir saņēmuši izpildāmu atgriešanas lēmumu, ir tiesīgi pārsūdzēt šo lēmumu pirms izraidīšanas.

Atgriešanas lēmumu (izbraukšanas rīkojumu vai lēmumu par piespiedu izraidīšanu) pieņem Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka pilnvarota amatpersona. Minēto lēmumu trešās valsts pilsonis ir tiesīgs apstrīdēt septiņu dienu laikā pēc tam, kad stājies spēkā izbraukšanas rīkojums vai lēmums par piespiedu izraidīšanu, iesniedzot iesniegumu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšniekam. Attiecīgi apstrīdēto lēmumu trešās valsts pilsonis ir tiesīgs pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā septiņu dienu laikā no tā spēkā stāšanās dienas. Pieteikuma iesniegšana tiesā neaptur minēto atgriešanas lēmumu darbību.

Retos gadījumos apelācijas sūdzība par atgriešanas lēmumu liedz izraidīt patvēruma meklētāju, kuram atteikta starptautiskā aizsardzība. Ir samēra neliels gadījumu skaits, kad atgriešanas lēmums tiek veiksmīgi apstrīdēts un tas tiek atcelts. Jāatzīmē, ka personām, kurām ir atteikta starptautiskā aizsardzība un trešo valstu pilsoņiem ir vienādas tiesības apstrīdēt atgriešanas lēmumu.

2.4. Atkārtota patvēruma pieteikuma iesniegšanas iespēja

Persona, attiecībā, uz kuru pieņemts galīgais lēmums par atteikumu piešķirt starptautisko aizsardzību, ir tiesīga iesniegt Valsts robežsardzei atkārtotu patvēruma pieteikumu. Personai ir pienākums atkārtotajā pieteikumā norādīt pierādījumus, kas liecina, ka ir ievērojami mainījušies apstākļi, ar kuriem tika pamatots attiecīgais lēmums. Ja persona pirmo reizi ir iesniegusi atkārtotu iesniegumu galvenokārt tāpēc, lai kavētu vai novērstu izraidīšanas lēmuma izpildi, ar kuru nekavējoties tiktu īstenota tās pārvietošana no Latvijas, šī persona pēc tam, kad iesniegusi pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, lai pārsūdzētu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes lēmumu par atteikumu pieņemt iesniegumu izskatīšanai, nav uzskatāma par patvēruma meklētāju. Persona nav uzskatāma par patvēruma meklētāju arī pēc tam, kad iesniegusi pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, lai pārsūdzētu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes lēmumu par atteikumu pieņemt izskatīšanā otro atkārtoto iesniegumu.

Saskaņā ar Patvēruma likuma¹¹ 33. pantu apstākļi, ka atkārtots patvēruma pieteikums iesniegts pēc tam, kad persona saņēmusi izbraukšanas rīkojumu vai pieņemts lēmums par piespiedu izraidīšanu, ir viens no tiesiskajiem pamatiem, lai pieņemtu lēmumu saīsinātā kārtībā. Iesniedzot atkārtotu pieteikumu, personai ir pienākums tajā norādīt informāciju, kas liecina, ka ir ievērojami mainījušies apstākļi saistībā ar iepriekš izskatīto iesniegumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu. Atkārtotajā iesniegumā minētie apstākļi, t.sk. kopējā ticamība, vienmēr tiek vērtēta kontekstā ar iepriekšējā iesniegumā norādīto. Vienlaikus tiek ņemta vērā aktuālā situācija patvēruma meklētāja izcelsmes valstī, kas var būt mainījusies.

¹⁰ Likums "Imigrācijas likums", Latvijas Vēstnesis 169 (2744), 20.11.2002. – [stājās spēkā 01.05.2003.]

¹¹ Likums "Patvēruma likums". Latvijas Vēstnesis, Nr. 2 (5574), 05.01.2016. [stājās spēkā 19.01.2016]

3. SADAĻA. IZAIČINĀJUMI TO PERSONU IZRAIDĪŠANĀ, KURĀM ATTEIKTA STARPTAUTISKĀ AIZSARDZĪBA, UN IZMANTOTIE RISINĀJUMI

Nozīmīgākie izaicinājumi, kas konstatēti dalībvalstīs, saistībā ar izraidīšanu

No dalībvalstīm saņemtās informācijas ir secināts, ka nozīmīgākie izaicinājumi saistībā ar izraidīšanu (gan brīvprātīgo, gan piespiedu) ir šādi:

Trešās valsts pilsoņa pretošanās izraidīšanai, kas var izpausties šādi:

- › fiziska pretošanās un norobežošanās;
- › paškaitējums (arī bada streiks);
- › bēgšana.

Jāņem vērā, ka trešās valsts pilsonis var pretoties izraidīšanai vairāku iemeslu ietekmē, tostarp var pastāvēt sliktas darba iespējas pēc atgriešanās, nabadzība un slikta infrastruktūra valstī, uz kuru persona tiek izraidīta, kā arī valstī, uz kuru persona tiek izraidīta, var pastāvēt korupcija un tā tālāk. Tādēļ, mēģinot risināt izaicinājumus, var izrādīties noderīgi pievērsties gan šiem aspektiem, gan pašiem izaicinājumiem.

Tās valsts, uz kuru persona tiek izraidīta, pārvaldes iestāžu atteikums uzņemt pilsoņus atpakaļ, it īpaši gadījumos, kad veikta piespiedu atgriešana (piemēram, Afganistāna, Eritreja, Etiopija, Ruanda un Somālijas dienvidcentrālā daļa atsakās uzņemt atpakaļ tos savus pilsoņus, kas izraidīti piespiedu kārtā).

Tās valsts, uz kuru persona tiek izraidīta, pārvaldes iestāžu atteikums izdot ceļošanas dokumentus.

Tās valsts, uz kuru persona tiek izraidīta, pārvaldes iestāžu atteikums izdot personu apliecinošus dokumentus.

Grūtības **iegūt ceļošanas dokumentus**, it īpaši gadījumos, kad nav pieejamas oriģinālu kopijas (un identifikācija ir iespējama tikai, piemēram, ar pirkstu nospiedumiem) vai kad ir sarežģīti noteikt pilsonību (piemēram, kad iesaistīti precēti pāri no dažādām valstīm vai kādas valsts pilsonis ir dzimis citā valstī).

Administratīvi un organizatoriska rakstura izaicinājumi saistībā ar, piemēram, to, ka dalībvalstij nav diplomātiskās pārstāvniecības valstī, uz kuru persona tiek izraidīta, jo tas var palēnināt administratīvos procesus (piemēram, padarīt obligātās konsulārās intervijas ļoti dārgas un grūti organizējamas) un sarežģīt sarunu procesu.

Medicīniski iemesli – izraidāmajai personai ir medicīniska rakstura problēmas, kas padara pārvietošanu sarežģītu vai neiespējamu.

Izstrādājot pētījumu, secināts, ka arī Latvija saskaras ar iepriekš minētajiem izaicinājumiem personu izraidīšanas procesā.

Latvija veic atsevišķus pasākumus, lai risinātu problēmas un padarītu izraidīšanu iespējamu. Pārsvārā izraidīšanas īstenošanai tiek izmantota patvēruma meklētāju, kuriem atteikta starptautiskā aizsardzība, aizturēšana, atgriešanas procedūras novēlošana vai atcelšana, atpakaļuzņemšanas līgumu piemērošana un divpusēja sadarbība ar trešajām valstīm. Šobrīd ir konstatēti daži gadījumi, kad nav iespējams īstenot personas, kurai atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, atgriešanas procedūru, jo radušās problēmas ar attiecīgo personu identificēšanu.

4. SADAĻA. KAS NOTIEK GADĪJUMĀ, JA TŪLĪTĒJA IZRAIDĪŠANA NAV IESPĒJAMA?

4.1. Personas statusa noteikšana

Par personu, kurai atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, un, kuras izraidīšana nav iespējama, tiek informēta iestāde, kas izdeva izbraukšanas rīkojumu vai pieņēma lēmumu par piespiedu izraidīšanu. Pilsonības un migrācija lietu pārvalde pieņem lēmumu par personas turpmāko tiesisko statusu Latvijā. Lēmums var tikt pieņemts atbilstoši normatīvajiem aktiem, saskaņā ar kuriem personām tiek noteikts tiesiskais statuss Latvijā.¹² Laika periodā no 2011. līdz 2015.g. ir bijis viens gadījums, kad Pilsonības un migrācija lietu pārvalde personai ir piešķīrusi bezvalstnieka statusu.

¹² 1. Likums "Pilsonības likums" Latvijas Vēstnesis Nr. 93 (224), 11.8.1994 [stājās spēkā 25.08.1994.] 2. Likums "Par to bijušās PSRS pilsoņu statusu, kuriem nav Latvijas vai citas valsts pilsonības" Latvijas Vēstnesis Nr. 63 (346) 25.04.1995. [stājās spēkā 09.05.1995.] 3. Likums "Bezvalstnieku likums" Latvijas Vēstnesis Nr. 25 (2973) 17.02.2004. [stājās spēkā 02.03.2004.]

4.2. Tiesības, kas tiek piešķirtas patvēruma meklētājiem, kuriem atteikta starptautiskā aizsardzība un kuri nevar nekavējoties atgriezties

Tabula 2: Tiesības un pakalpojumi, kas ir pieejami personām, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību

Jautājumi	...saskaņā ar tiesību aktiem	...kā tas notiek praksē	Šeit norādiet pierādījumus par to, ka tas veicina vai aizkavē izraidīšanu
Izmitināšana			
<i>Vai patvēruma meklētājiem, kuriem atteikta starptautiskā aizsardzība un kurus nevar nekavējoties izraidīt, tiek nodrošināta izmitināšana?</i>	Nē	Jā, tikai mazāk aizsargātajām personām	Neietekmē
<i>Ja iepriekš atbildējāt "jā", lūdzu, aprakstiet apstākļus, kādos izmitināšanu var nodrošināt.</i>	-	Tiek īstenota Valsts robežsardzes un vietējo pašvaldību sadarbība	Neietekmē
Nodarbinātība			
<i>Vai patvēruma meklētājiem, kuriem atteikta starptautiskā aizsardzība un kurus nevar nekavējoties izraidīt, ir tiesības uz nodarbinātību?</i>	Nē	Nē	Nē
Labklājība			
<i>Vai patvēruma meklētājiem, kuriem atteikta starptautiskā aizsardzība un kurus nevar nekavējoties izraidīt, ir</i>	Nē	Nē	Nē

<i>tiesības saņemt jebkādas sociālos pabalstus?</i>			
Veselības aprūpe			
<i>Vai patvēruma meklētājiem, kuriem atteikta starptautiskā aizsardzība un kurus nevar nekavējoties izraidīt, ir tiesības uz veselības aprūpi?</i>	Jā	Jā	Neietekmē
<i>Vai tas attiecas uz visa veida veselības aprūpi vai arī tikai neatliekamo medicīnisko palīdzību?</i>	<p>Personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, bet, kuras nav aizturētas, tiek nodrošināta pieeja neatliekamajai medicīniskajai palīdzībai.</p> <p>Personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, bet, kuras ir aizturētas, tiek nodrošināta neatliekamā, primārā un sekundārā medicīniskā palīdzība.</p>	<p>Personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, bet kuras nav aizturētas, tiek nodrošināta pieeja neatliekamajai medicīniskajai palīdzībai.</p> <p>Personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, bet kuras ir aizturētas, tiek nodrošināta neatliekamā, primārā un sekundārā medicīniskā palīdzība</p>	Neietekmē
Izglītība			
<i>Vai patvēruma meklētājiem, kuriem atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību un kurus nevar nekavējoties izraidīt, ir tiesības uz izglītību un/vai apmācību?</i>	Patvēruma procedūras laikā visiem patvēruma meklētājiem, tajā skaitā arī nepilngadīgajiem, ir iespēja apgūt latviešu valodas	Nepilngadīgām personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, ir tiesības saņemt pamatizglītību aizturēšanas,	Neietekmē

	intensīvos kursus. ¹³ Savukārt tika nepilngadīgām personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, ir tiesības saņemt pamatizglītību aizturēšanas, brīvprātīgās atgriešanas laikā un laikā, kad atgriešana/izraidīšana ir atlikta.	brīvprātīgās atgriešanas laikā un laikā, kad atgriešana/izraidīšana ir atlikta.	
<i>Ja iepriekš atbildējāt “jā”, lūdzu, īsumā aprakstiet, kādos apstākļos viņiem ir tiesības uz izglītību un apmācību.</i>	Nav paredzēti īpaši nosacījumi, uz kuru pamata nepilngadīgās personas, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, piedalās pamatizglītības programmās.	Nav paredzēti īpaši nosacījumi, uz kuru pamata nepilngadīgās personas, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, piedalās pamatizglītības programmās.	Neietekmē

¹³ Ministru kabineta rīkojums Nr.759 "Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā", Latvijas Vēstnesis Nr. 238 (5556) 04.12.2015., [stājās spēkā 02.12.2015.]

Latvijā netiek piemērots atšķirīgs statuss vai tiesību piešķirums personām, kuras nevar atgriezties vai tikt izraidītas tādu iemeslu dēļ, par kurām tās nav vainojamas, un personām, kuras, kā tiek uzskatīts, ir traucējušas izraidīšanas procesa norisei. Personām, kuras nav iespējams nekavējoties izraidīt, nav tiesību uz statusa legalizēšanu.

3. Izraidīšanas iespēju izvērtēšana un tiesiskā statusa piešķiršana

Valsts robežsardze regulāri veic izraidīšanas iespēju izvērtēšanu, lai nodrošinātu trešās valsts pilsonim, kura tūlītēja izraidīšana nebija iespējama, izraidīšanu. Katrs šāds gadījums tiek izvērtēts individuāli un kopējs izvērtēšanas mehānisms nepastāv. Iespēju izvērtēšana notiek atkarībā no gadījuma un lietas apstākļiem. Brīdī, kas kļuvis zināms, ka personu nav iespējams izraidīt, personai ir tiesības lūgt atcelt izbraukšanas rīkojumu vai lēmumu par piespiedu izraidīšanu un noteikt tiesisko statusu.

5. SADAĻA. ATGRIEŠANAS POLITIKAS SASAISTE AR PATVĒRUMA PROCEDŪRU

5.1. Paātrinātā procedūra

Latvija no 2011. līdz 2015. gadam ir izmantojusi paātrinātās patvēruma procedūras, kas paredzētas pārstrādātās Patvēruma procedūras direktīvas 31. panta 8. punktā. Šī procedūra izmantota gadījumos, kas aprakstīti tabulā zemāk.

Pamatojums, kādēļ izskatīšanas procedūra tiek paātrināta	Vai tiesību akti nosaka paātrināt izskatīšanas procedūru, kad pieteikumā konstatēti šie aspekti?	Ja tā noteikts tiesību aktos, vai tās tiek izmantots praksē?	Cik bieži tas notiek praksē?	Kāda bijusi Latvijas pieredze, paātrinot izskatīšanas procedūru, vai tas ir veicinājis drīzu izraidīšanu?
Pieteikuma iesniedzēja prasības nebija piemērotas izskatīšanai	Jā, saskaņā ar Patvēruma likumu.	Jā	Dažos gadījumos.	Ierobežotās piemērošanas dēļ nav būtiskas ietekmes.
Pieteikuma iesniedzējs ir no drošas izcelsmes valsts	Jā, saskaņā ar Patvēruma likumu.	Nē	Līdz šim brīdim tāda prakse netika pielietota.	-
Pieteikuma iesniedzējs var atgriezties/tikt izraidīts uz drošu trešo valsti saskaņā ar Patvēruma procedūras direktīvas 38. pantu vai	Nē, saskaņā ar Patvēruma likumu tas nav pamats iesnieguma nepieņemšanai izskatīšanā.	Nē	Reti	Ierobežotās piemērošanas dēļ nav būtiskas ietekmes.

līdzvērtīgu nacionālo likumu				
Pieteikuma iesniedzējs maldinājis iestādes, iesniedzot viltotus dokumentus, sniedzot nepatiesu informāciju, kavējot informācijas vai dokumentu iesniegšanu	Jā, saskaņā ar Patvēruma likumu.	Jā	Dažos gadījumos.	Ņemot vērā, ka visi lietas apstākļi vērtējami kopsakarībā, nosacījumam nav viennozīmīgas ietekmes uz procedūru.
Pieteikuma iesniedzējs tīšām iznīcinājis dokumentus, lai sarežģītu izskatīšanu	Jā, saskaņā ar Patvēruma likumu.	Jā	Dažos gadījumos.	Dokumentu neesamība rada papildus grūtības izraidīšanas nodrošināšanai.
Pieteikuma iesniedzējs izteica nekoncektīvus un pretrunīgus apgalvojumus, kas bija pretēji informācijai, kas saņemta no izcelsmes valsts	Jā, saskaņā ar Patvēruma likumu.	Jā	Dažos gadījumos.	Ņemot vērā, ka visi lietas apstākļi vērtējami kopsakarībā, nosacījumam nav viennozīmīgas ietekmes uz procedūru.
Pieteikuma iesniedzējs iesniedza neizskatāmu atkārtotu pieteikumu	Jā, saskaņā ar Patvēruma likumu.	Nē	Līdz šim brīdim tāda prakse netika pielietota.	
Pieteikuma iesniedzējs iesniedza pieteikumu, lai aizkavētu vai sarežģītu izraidīšanas īstenošanu	Jā, saskaņā ar Patvēruma likumu.	Jā	Vairumā gadījumos.	Minētajam nosacījumam ir būtiska ietekme izraidīšanas procedūras nodrošināšanai.
Pieteikuma iesniedzējs nelikumīgi ieradās valsts teritorijā un nepieteicās pārvaldes iestādēs	Jā, saskaņā ar Patvēruma likumu.	Jā	Dažos gadījumos.	Ņemot vērā, ka visi lietas apstākļi vērtējami kopsakarībā, nosacījumam nav viennozīmīgas ietekmes uz procedūru.
Pieteikuma iesniedzējs attiecās pakļauties kārtībai un	Jā, saskaņā ar Patvēruma likumu.	Nē	Nav biju šāda pieredze.	-

neļāva noņemt pirkstu nospiedumus				
Pieteikuma iesniedzējs rada apdraudējumu nacionālajai drošībai vai sabiedriskajai kārtībai	Jā, saskaņā ar Patvēruma likumu.	Nē	Nav biju šāda pieredze.	-

5.2. sadaļa. Patvēruma meklētāja sagatavošana izraidīšanai

Latvijā atgriešanas politika paredz agrīnā stadijā un visā patvēruma procedūras gaitā sagatavot patvēruma meklētājus izraidīšanai, ja viņu pieteikums tiek noraidīts un tā ir pārvaldes iestāžu standarta prakse.

Patvēruma meklētāja pieteikuma izskatīšanas laikā informāciju par atgriešanās iespēju nodrošina Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma meklētāju izmitināšanas nodaļa. Tās darbinieki informē patvēruma meklētāju par iespēju atsaukt savu patvēruma pieteikumu un pieteikties brīvprātīgās atgriešanās atbalsta programmai vai reintegrācijas palīdzībai, ko nodrošina Starptautiskā Migrācijas organizācija. Ja personai, kurai ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, ir tiesības pieteikties šai programmai, un personai tiek izdots izbraukšanas rīkojums, kas dod tiesības izceļot brīvprātīgi, procedūru izskaidro Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas birojs. Gadījumā, ja attiecībā uz personu, kurai ir atteikta starptautiskā aizsardzība, tiek pieņemts lēmums par piespiedu izraidīšanu, Valsts robežsardze iepazīstina trešās valsts pilsoni ar šo lēmumu, un personai tiek izskaidrota piespiedu izraidīšanas procedūra, kā arī attiecīgā persona tiek informēta par tiesībām un izraidīšanas datumu.

Nemot vērā līdzšinējo patvēruma meklētāju skaitu un to plūsmas, šobrīd netiek plānotas izmaiņas politikā attiecībā uz personu, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, atgriešanu.

6. SADAĻA. SECINĀJUMI

Latvijā atgriešanas politika tika veidota, balstoties uz trešo valstu pilsoņu, kuri nelikumīgi uzturas valstī, izraidīšanu. Nelikumīgie imigranti veido lielāko daļu no izraidītajām personām salīdzinājumā ar personām, kurām atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību. Brīdī, kad pieņemts galīgs lēmums par atteikumu personai piešķirt starptautisko aizsardzību un personai nav cita likumīga pamata uzturēties Latvijā - tā kļūst par nelikumīgu imigrantu. Tai ir tādas pašas tiesības kā trešās valsts pilsonim, kurš nelikumīgi uzturas Latvijā. Vienīgā atšķirība starp abu personu grupām ir tāda, ka vienai ir "patvēruma procedūras pagātne", bet otrai tādas nav. Šī atšķirība neietekmē izraidīšanas procedūras veidu (brīvprātīgo vai piespiedu), jo katrs gadījums tiek izvērtēts individuāli.

Starptautiskās Migrācijas organizācijas pārstāvis uzskata, ka labākā prakse personu izraidīšanā ir brīvprātīga atgriešanās un reintegrācijas palīdzība. To pamato gadījumi, ka piespiedu kārtā izraidītie nemaz neaizbrauc līdz savām mājām, jo viņi baidās tikt ar cilvēkiem, kuri ir aizdevuši lielas naudas summas nelikumīgās migrācijas ceļam. Tādos gadījumos piespiedu kārtā izraidītie ir spiesti meklēt jebkādas risinājumus savu parādu atmaksāšanai, un drīzāk nonāk cilvēku kontrabandistu un kriminālo organizāciju lokā.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze uzskata, ka bieži ir tādi gadījumi, kur ir iespējama tikai piespiedu izraidīšana. Tādējādi katrs gadījums ir jāvērtē individuāli. Ja patvēruma meklētājs patvēruma procedūrā sniedzis nepatiesas ziņas, slēpis savu identitāti vai mēģinājis aizbēgt no Latvijas, tad var vērtēt iespēju piemērot viņam piespiedu izraidīšanu. Realizējot piespiedu izraidīšanu, par efektīvu atgriešanas instrumentu var atzīt atpakaļuzņemšanas līgumus ar trešajām valstīm. Gadījumā, ja izvērtējot

lietu secināts, ka patvēruma meklētājs atstājis savu valsti ekonomisko iemeslu dēļ, tad reintegrācijas palīdzība veicinās viņa atgriešanu savā izcelsmes valstī.

PIELIKUMS 1

Tabulas par patvēruma meklētāju skaitu (aplēses), kuriem atteikta starptautiskā aizsardzība no 2011. līdz 2015.gadam.

Gads: 2011	<u>Kopējais</u> skaits noraidīto patvēruma meklētāju (pirmās instances lēmums)			<u>Kopējais</u> skaits noraidīto patvēruma meklētāju (gala lēmums pēc visām apelācijām)			<u>Kopējais</u> skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuriem izsniegts atgriešanās lēmums			<u>Kopējais</u> skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies			<u>Kopējais</u> skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies brīvprātīgi (ja šis skaits ietver personas, kuras atgriezušās ar brīvprātīgās atgriešanās atbalstu, lūdzu, norādiet to)			<u>Kopējais</u> skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies ar brīvprātīgās atgriešanās atbalstu (BAP)*			<u>Kopējais</u> skaits patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies piespiedu kārtā		
	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā
KOPĀ	47	24	71	12	0	12	52	10	62	51	10	61	51	10	61				4		
Pilsonība 1	GE	GE	23	CD		3	GE	GE	46	GE	GE	46	GE	GE	46				GE		2
Pilsonība 2	RU	RU	12	AF		2	LB		7	LB		7	LB		7				AF		1
Pilsonība 3	AF		5	Cita		7	EG		3	EG		3	EG		3				DZ		1
Pilsonība 4	CD	CD	5				RU		2	RU		1	RU		1						
Pilsonība 5	KG	KG	5				AZ		1	AZ		1	AZ		1						
Pilsonība 6	GH	GH	3				SY		1	SY		1	SY		1						
Pilsonība 7	AM	AM	2				IQ		1	IQ		1	IQ		1						
Pilsonība 8	BD		2				CM		1	CM		1	CM		1						
Pilsonība 9	IR		2																		
Pilsonība 10	Cita		12																		

*Personu, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību,
izraidīšana: izaicinājumi un labā prakse Latvijā*

Gads: 2012	Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju (pirmās instances lēmums)			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju (gala lēmums pēc visām apelācijām)			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri izsniegts atgriešanās lēmums			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies ar brīvprātīgi (ja šis skaits ietver personas, kuras atgriezušās ar brīvprātīgās atgriešanās atbalstu, lūdzu, norādiet to)			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies ar brīvprātīgās atgriešanās atbalstu (BAP)*			Kopējais skaits patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies piespiedu kārtā		
	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā
KOPĀ	100	20	120	32	10	42	68	9	77	68	9	77	68	9	77				18	0	18
<i>Pilsonība 1</i>	GE	GE	46	RU	RU	9	GE	GE	63	GE	GE	63	GE	GE	63				GE		8
<i>Pilsonība 2</i>	CD	CD	22	CD	CD	5	AZ	AZ	4	AZ	AZ	4	AZ	AZ	4				RU		3
<i>Pilsonība 3</i>	RU	RU	7	TR	TR	5	AM	AM	3	AM	AM	3	AM	AM	3				DZ		2
<i>Pilsonība 4</i>	DZ		6	GE		4	LB		2	LB		2	LB		2				IR		1
<i>Pilsonība 5</i>	IR		6	DZ		3	CD		2	CD		2	CD		2				GH		1
<i>Pilsonība 6</i>	AF	AF	4	UZ	UZ	3	CI		1	CI		1	CI		1				PK		1
<i>Pilsonība 7</i>	EG	EG	4	BD		2	IR		1	IR		1	IR		1				EG		1
<i>Pilsonība 8</i>	TR	TR	4	PK		2	DZ		1	DZ		1	DZ		1				LK		1
<i>Pilsonība 9</i>	UZ	UZ	3	AM	AM	2															
<i>Pilsonība 10</i>	AZ	AZ	2	Cita	Cita	7															

*2012.g. brīvprātīgās atgriešanās programmas ietvaros palīdzība sniegta 89 ārzemniekiem, t.sk., noraidītajiem patvēruma meklētājiem, bet cik tieši - statistika nav apkopota, iespējams, ka visiem

Personu, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību,
izraidīšana: izaicinājumi un labā prakse Latvijā

Gads: 2013	Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju (pirmās instances lēmums)			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju (gala lēmums pēc visām apelācijām)			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri izsniegts atgriešanās lēmums			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies brīvprātīgi (ja šis skaits ietver personas, kuras atgriezušās ar brīvprātīgās atgriešanās atbalstu, lūdzu, norādiet to)			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies ar brīvprātīgās atgriešanās atbalstu (BAP)*			Kopējais skaits patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies piespiedu kārtā		
	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā
KOPĀ	45	21	66	31	16	47	62	6	68	62	5	67	62	5	67				11	1	12
<i>Pilsonība 1</i>	GE	GE	31	AF	AF	15	GE	GE	61	GE	GE	61	GE	GE	61				RU	RU	2
<i>Pilsonība 2</i>	AF	AF	18	GE	GE	14	BY	RU	2	UZ	UZ	2	UZ	UZ	2				TR		2
<i>Pilsonība 3</i>	RU		3	CD	CD	7	UZ	UZ	2	MA	CD	2	MA	CD	2				GR		1
<i>Pilsonība 4</i>	UZ	UZ	3	RU		4	MA	CD	2	TR		1	TR		1				IQ		1
<i>Pilsonība 5</i>	TR		2	DZ		3	TR		1	BY		1	BY		1				GN		1
<i>Pilsonība 6</i>	Cita	Cita	9	Cita	Cita	4													LK		1
<i>Pilsonība 7</i>																			SO		1
<i>Pilsonība 8</i>																			DZ		1
<i>Pilsonība 9</i>																			AF		1
<i>Pilsonība 10</i>																			GE		1

*2013.g. brīvprātīgās atgriešanās programmas ietvaros palīdzība sniegta 82 ārzemniekiem, t.sk., noraidītajiem patvēruma meklētājiem, bet cik tieši - statistika nav apkopota, iespējams, ka visiem.

*Personu, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību,
izraidīšana: izaicinājumi un labā prakse Latvijā*

Gads: 2014	<u>Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju (pirmās instances lēmums)</u>			<u>Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju (gala lēmums pēc visām apelācijām)</u>			<u>Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri izsniegts atgriešanās lēmums</u>			<u>Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies</u>			<u>Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies brīvprātīgi (ja šis skaits ietver personas, kuras atgriezušās ar brīvprātīgās atgriešanās atbalstu, lūdzu, norādiet to)</u>			<u>Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies ar brīvprātīgās atgriešanās atbalstu (BAP)*</u>			<u>Kopējais skaits patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies piespiedu kārtā</u>		
	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā
KOPĀ	39	21	60	20	16	36	62	29	91	61	29	90	61	29	90				12	0	12
<i>Pilsonība 1</i>	GE	GE	24	GE	GE	28	GE	GE	76	GE	GE	75	GE	GE	75				DZ		5
<i>Pilsonība 2</i>	UA	UA	10	EG	EG	3	UA	UA	10	UA	UA	10	UA	UA	10				IQ		5
<i>Pilsonība 3</i>	AM	AM	9	RU		3	RU	BY	2	RU	BY	2	RU	BY	2				GE		2
<i>Pilsonība 4</i>	RU		6	Cita		2	SY		1	SY		1	SY		1						
<i>Pilsonība 5</i>	CU	CU	3				EG		1	EG		1	EG		1						
<i>Pilsonība 6</i>	LK		2				UZ		1	UZ		1	UZ		1						
<i>Pilsonība 7</i>	KZ		2																		
<i>Pilsonība 8</i>	Cita		4																		
<i>Pilsonība 9</i>																					
<i>Pilsonība 10</i>																					

*2014.g. brīvprātīgās atgriešanās programmas ietvaros palīdzība sniegta 94 ārzemniekiem, t.sk., noraidītajiem patvēruma meklētājiem, bet cik tieši - statistika nav apkopota, iespējams, ka visiem

Personu, kurām ir atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību, izraidīšana: izaicinājumi un labā prakse Latvijā

Gads: 2015	Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju (pirmās instances lēmums)			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju (gala lēmums pēc visām apelācijām)			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri izsniegts atgriešanās lēmums			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies brīvprātīgi (ja šis skaits ietver personas, kuras atgriezušās ar brīvprātīgās atgriešanās atbalstu, lūdzu, norādiet to)			Kopējais skaits noraidīto patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies ar brīvprātīgās atgriešanās atbalstu (BAP)*			Kopējais skaits patvēruma meklētāju, kuri atgriezušies piespiedu kārtā		
	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā	Vīrieši	Sievietes	Kopā
KOPĀ	107	40	147	52	11	63	32	21	53	28	21	49	28	21	49				64	10	74
<i>Pilsonība 1</i>	VN	VN	65	VN	VN	39	UA	UA	29	UA	UA	25	UA	UA	25				VN	VN	60
<i>Pilsonība 2</i>	UA	UA	37	UA	UA	7	GE	GE	12	GE	GE	12	GE	GE	12				GE		5
<i>Pilsonība 3</i>	GE	GE	18	AM	AM	6	AZ	AZ	5	AZ	AZ	5	AZ	AZ	5				IQ		3
<i>Pilsonība 4</i>	IQ	IQ	7	GE		3	SY		2	SY		2	SY		2				RU		3
<i>Pilsonība 5</i>	AF	AF	4	RU		2	IQ		2	IQ		2	IQ		2				UA		1
<i>Pilsonība 6</i>	AM	AM	4	IQ		2	KZ		2	KZ		2	KZ		2				AM		1
<i>Pilsonība 7</i>	LK	LK	3	Cita		4	RU		1	RU		1	RU		1				LK		1
<i>Pilsonība 8</i>	RU		3																		
<i>Pilsonība 9</i>	IR	IR	2																		
<i>Pilsonība 10</i>	Cita		4																		

*2015.g. pirmajā pusē brīvprātīgās atgriešanās programmas ietvaros palīdzība sniegta 34 ārzemniekiem, t.sk., noraidītajiem patvēruma meklētājiem, bet cik tieši - statistika nav apkopota, iespējams, ka visiem. Gada otrajā pusē programma netika īstenota, līdz ar to ir pieaugums piespiedu izraidītajiem.

LITERATŪRAS SARAKSTS

Avoti

Latvijas normatīvie akti

Ministru kabineta rīkojums Nr.759 "Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā", Latvijas Vēstnesis Nr. 238 (5556) 04.12.2015., [stājās spēkā 02.12.2015.]

Likums "Par to bijušās PSRS pilsoņu statusu, kuriem nav Latvijas vai citas valsts pilsonības" Latvijas Vēstnesis Nr. 63 (346) 25.04.1995. [stājās spēkā 09.05.1995.]

Likums "Bezvalstnieku likums" Latvijas Vēstnesis Nr. 25 (2973) 17.02.2004. [stājās spēkā 02.03.2004.]

Likums "Patvēruma likums". Latvijas Vēstnesis, Nr. 2 (5574), 05.01.2016. [stājās spēkā 19.01.2016]

Likums "Pilsonības likums" Latvijas Vēstnesis Nr. 93 (224), 11.8.1994 [stājās spēkā 25.08.1994.]

Likums "Imigrācijas likums", Latvijas Vēstnesis 169 (2744), 20.11.2002. – [stājās spēkā 01.05.2003.]

Eiropas Savienības normatīvie akti

Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, *Oficiālais Vēstnesis, L 348, 24/12/2008.*

Cita literatūra

Pērn no Latvijas izraidīts, iespējams, ar terorismu saistīts patvēruma meklētājs, - Pieejams:

<http://www.tvnet.lv/zinas/kriminalzinas/606729->

[pern-no-latvijas-izraidits-iespejams-ar-teroristiem-saistits-patveruma-mekletajs;](http://www.tvnet.lv/zinas/kriminalzinas/606729-pern-no-latvijas-izraidits-iespejams-ar-teroristiem-saistits-patveruma-mekletajs)

Vai bēgļu tiesības stāv pāri Latvijas iedzīvotāju tiesībām? - Pieejams: <http://www.irlv.lv/2016/2/12/vai-beglu-tiesibas-stav-pari-latvijas-iedzivotaju-tiesibam>